Pr Kristina Kallas
Haridus- ja teadusminister

Arupärimine õpilaste annete arengut toetavate tegevuste piirkondliku toetuse ebavõrdse jaotamise kohta

Lugupeetud haridus- ja teadusminister

Haridus- ja teadusministri 9. oktoobri 2026. aasta määruse nr 45 „Õpilaste annete arengut toetavatele tegevustele toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord“ § 3 lõike 1 kohaselt on toetuse andmise eesmärk tagada õpilaste annete märkamist ja arengut toetavate tegevuste süsteemne, kättesaadav, kvaliteetne ja järjepidev elluviimine. Määruse § 15 lõike 2 kohaselt on piirkondliku tegevussuuna eesmärk tagada õpilaste annete arengut toetavate tegevuste kättesaadavus ja võrdsed osalemisvõimalused kogu Eestis ning toetada piirkondlikku koostööd ja korraldusvõimekust nende tegevuste elluviimisel.

Määruse § 17 lõike 1 kohaselt jaotatakse piirkondlikeks tegevusteks eraldatud toetus piirkondade vahel, lähtudes piirkonna üldhariduses osalevate õpilaste arvust. Sama paragrahvi lõige 2 näeb ette, et piirkondades, kus õpilaste arv moodustab kuni kolm protsenti Eesti üldhariduskoolides õppivate õpilaste koguarvust, suurendatakse toetust baasrahastuse komponendi võrra.

Haridus- ja Teadusministeeriumi avaldatud toetuse jaotuse kohaselt eraldatakse Viljandimaale 5437 õpilase kohta toetust 26 043 eurot ehk ligikaudu 4,79 eurot õpilase kohta. Viljandimaa õpilaste arv ületab kolme protsendi piiri vaid ligikaudu 337 õpilase võrra ning seetõttu ei eraldata maakonnale baasrahastust.

Samal ajal saavad märksa väiksema õpilaste arvuga maakonnad baasrahastuse tõttu oluliselt suuremat toetust. Raplamaale eraldatakse 4059 õpilase kohta 39 443 eurot ehk ligikaudu 9,72 eurot õpilase kohta. Põlvamaale eraldatakse 2363 õpilase kohta 31 319 eurot ehk ligikaudu 13,25 eurot õpilase kohta. Hiiumaale eraldatakse 813 õpilase kohta 28 894 eurot ehk ligikaudu 35,54 eurot õpilase kohta.

Seega saab Viljandimaa õpilane toetuse jaotuse arvestuses õpilase kohta ligikaudu kaks korda vähem toetust kui Raplamaa õpilane, 2,8 korda vähem kui Põlvamaa õpilane ning 7,4 korda vähem kui Hiiumaa õpilane. Olukord, kus maakond, mille õpilaste arv ületab kehtestatud piiri vaid mõnesaja õpilase võrra, jääb baasrahastusest täielikult ilma, samal ajal kui märksa väiksema õpilaste arvuga piirkonnad saavad seda arvestatavas mahus, on põhjendamatu ja ebaõiglane ning vastuolus määruses endas sätestatud eesmärgiga tagada õpilaste annete märkamist ja arengut toetavate tegevuste süsteemne, kättesaadav, kvaliteetne ja järjepidev elluviimine.

Selline rahastamismudel seab piirkonnad väga erinevasse olukorda ning piirab Viljandimaa võimalusi täita määrusega seatud eesmärke. Tekib põhjendatud küsimus, kuidas tagada

Viljandimaal õpilaste annete märkamist ja arengut toetavate tegevuste süsteemne, kvaliteetne ja järjepidev elluviimine olukorras, kus maakonnale eraldatud toetus ühe õpilase kohta on mitmekordselt väiksem kui mitmes teises piirkonnas.

Lähtudes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-st 139 ning eespool kirjeldatud asjaoludest, esitame Teile järgmised küsimused:

1. Miks otsustas ministeerium rakendada baasrahastuse eraldamisel kolme protsendi suurust piirmäära selliselt, et selle ületamisel jääb maakond baasrahastusest täielikult ilma? Miks ei rakendatud baasrahastuse järkjärgulist muutmist vastavalt maakonna õpilaste arvule, et vältida praegusest süsteemist tulenevaid suuri erinevusi piirkondade rahastamises?
2. Kas Teie hinnangul on määruse § 17 lõikes 2 sätestatud baasrahastuse rakendamine ja sellest tulenev toetuse jaotamise tulemus kooskõlas määruse § 3 lõikes 1 sätestatud toetuse eesmärgi ning § 15 lõikes 2 sätestatud piirkondliku tegevussuuna eesmärgiga tagada tegevuste kättesaadavus ja võrdsed osalemisvõimalused kogu Eestis?
3. Kas peate õiglaseks olukorda, kus Viljandimaa saab toetust ligikaudu 4,79 eurot õpilase kohta, samal ajal kui Raplamaa saab 9,72, Põlvamaa 13,25 ja Hiiumaa 35,54 eurot õpilase kohta? Millistele sisulistele põhjendustele tuginedes peate sellist piirkondade erinevat kohtlemist õigustatuks?
4. Kuidas kavatseb ministeerium tagada Viljandimaal määruses sätestatud eesmärkide täitmise ning õpilaste annete märkamist ja arengut toetavate tegevuste kättesaadavuse ja järjepidevuse olukorras, kus maakonnale eraldatud toetus on ühe õpilase kohta kordades väiksem kui mitmes väiksema õpilaste arvuga maakonnas? Kas ministeerium kavatseb toetuse jaotamise põhimõtteid muuta, et tagada piirkondade õiglasem kohtlemine?
5. Millal kavatseb ministeerium muuta toetuse jaotamise põhimõtteid, et kõrvaldada kirjeldatud ebaõiglus ja tagada Viljandimaale õpilaste annete arengut toetavate tegevuste õiglane rahastamine?

Helir-Valdor Seeder
Riigikogu liige